

A Tegnap Ködlovagja után

Fiatal doktor és ifjú muzeista voltam, amikor először került a kezembe Krúdy Gyula Almoskönyve, életem egyik legizgalmasabb olvasmánya.

Fülembe csengett még a doktori eskünek a kitétele, amely szerint egész életemet a tudomány, az igazság szolgálatának szenteltem. Lelkeimben ezzel az állandó mentőóval valósággal faltam Krúdy könyvének sorait. Tanulmányaimban akkor már részben túl voltam Freud. Ferenczi és Röheim alapvető munkáin és Freudtól megtanultam az álomfejtés rendkívüli jelentőségét. Pontosan tudtam, hogy az álmokban a költészet, a mítosz, a nyelvhasználat és a folklóre dús anyaga lelhető fel és hogy ennek az anyagnak az ismerete vezet csak el ahhoz a tudományhoz, amelynek az ember mindig is a maga legmélyebb érdeklődését tartogatta: az egzisztenciális tudományhoz. Az álom jöszerejét illetően is inkább a tudományosan pallérozott emeberre nézve kötelező óvatosság, mintsem a könnyű népszerűséget hajhászó felületes ítélet álláspontjára helyezkedtem. Emlékezetemben tartottam Freud intelmét: »Az esetek bizonyos számának természetes lélektani magyarázata talán hamarosan elkövetkezik.«

Egy szó mint száz: Krúdy azért a tettéért, amellyel 1920-ban a tudományos bűvarkodás kiértéke-

lése alá bocsátotta nagy szorgalommal összeállított Almoskönyvét, bizonyos tekintetben minden magyar írók fölé magasodott a szememben: éreztem, olyat tett, ami a népellenes álintellektualizmusban felnőtt emberek szemében talán lenézést vált ki, a fejlődés távolibb horizontjaira nézők szemében azonban a tudományos és így az emberi fejlődés pozitív szolgálatát jelenti.

Nem sokkal az író halála előtt azután az óbudai Kéhlí-féle kocsmában — ez volt a rendes stammhelye — elmondhattam a fenti szakaszban foglaltakat magának az írónak is. Nem akarnék persze a Karinthy által oly megkapóan kifigurázott, nagyzolási mániában szenvedő ifjú ujságírók hibájába esve lóditani egyet és azt mondani: »Krúdy nagy érdeklődéssel leste szavaimat, utána poharat ragadott, magasra emelte és e szavakkal vágott hátba: Igazad van, Öcsém!!« Ehelyett csak a valót mondom el:

Krúdy csak ennyit szólt, emlékezésem szerint: »Te tudományosan is foglalkozol a témával?«

Meg kell még jegyeznem, a történeti hitelesség kedvéért, hogy az írónak bort sem láttam az asztalán.

De az Almoskönyv azért nagy tett volt.

Mindezeket abból az alkalomból tartottam az író emlékével szemben kötelezőnek elmondani, hogy azt olvasom: Bóka László kultusz-államtitkár ígéretet tett rá, hogy a Tegnap Ködlovagjának méltó sir-emléket állítanak. —e.